

Verschillen in basisondersteuning onderzocht

Een samenvatting van de resultaten

Margriet Heim (Kohnstamm Instituut) & Sanne Weijers (Oberon)

Sinds de invoering van passend onderwijs in 2014 is in de wet vastgelegd dat alle scholen binnen een samenwerkingsverband hun leerlingen dezelfde basisondersteuning bieden (zie kader). Er zijn echter signalen vanuit de praktijk dat er nogal eens verschillen bestaan tussen scholen - maar ook tussen samenwerkingsverbanden - in de basisondersteuning die zij hun leerlingen bieden. Voor leraren en ouders is het daardoor soms onduidelijk wat er wel en niet onder de basisondersteuning op een school valt. Reden voor de Tweede Kamer om een onderzoek uit te laten voeren naar de vraag of er inderdaad sprake is van regionale verschillen in basisondersteuning en of het misschien wenselijk is om een landelijk niveau voor basisondersteuning vast te stellen.

Termen en begrippen

Basisondersteuning

Alle samenwerkende gewone scholen in een regio bieden dezelfde basisondersteuning. De scholen bepalen samen wat er onder de basisondersteuning valt. Bijvoorbeeld:

- hulp voor leerlingen met dyslexie of dyscalculie;
- programma's gericht op (het voorkomen van) gedragsproblemen;
- een richtlijn voor medische handelingen.

Extra ondersteuning

Naast de basisondersteuning bieden sommige scholen extra begeleiding aan leerlingen. Bijvoorbeeld een speciale klas voor leerlingen met een gedragsstoornis. Of trainingen in sociale vaardigheden. Meestal bieden een of een paar scholen binnen een regio deze speciale begeleiding aan. Hierbij werken ze soms samen met instellingen voor jeugdzorg en jeugdhulp.

Ondersteuningsplan

Een samenwerkingsverband beschrijft in een ondersteuningsplan de afspraken die zijn gemaakt met de scholen uit de regio over de basis- en extra ondersteuning.

Schoolondersteuningsprofiel

De school geeft in het schoolondersteuningsprofiel aan welke extra begeleiding zij kan geven.

Bron: www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs

Wat zijn de belangrijkste bevindingen uit het onderzoek?

❖ **Ondersteuningsplannen: goed vindbaar, maar soms vaag**

Alle samenwerkingsverbanden hebben ervoor gezorgd dat het ondersteuningsplan goed vindbaar is op hun website. Wel is er veel variatie in vorm, omvang en concreetheid van de plannen. Sommige plannen bevatten tekstfragmenten die letterlijk zijn overgenomen uit het Referentiekader Passend onderwijs van de sectorraden (2013). Andere samenwerkingsverbanden zijn concreter, zij zetten bijvoorbeeld naast de uitgebreide versie, ook een toegankelijke versie van het plan in heldere taal op hun site. Of ze geven een helder overzicht van alle scholen uit het samenwerkingsverband met de voorzieningen die er op de scholen aanwezig zijn. Extra ondersteuning wordt meestal gedefinieerd als ondersteuning die uitstijgt boven het afgesproken niveau van basisondersteuning, maar de precieze grens tussen basis- en extra ondersteuning is doorgaans niet precies omschreven. De uitkomsten van dit onderzoek bevestigen het beeld dat er verschillen bestaan in definitie en uitwerking van de basisondersteuning.

❖ **Schoolondersteuningsprofielen liggen vaak in de bureaula**

Bijna de helft van de schoolondersteuningsprofielen uit het onderzoek blijkt niet of niet gemakkelijk vindbaar te zijn op websites. De meeste profielen zijn ook niet actueel, ze zijn bijvoorbeeld niet meer bijgesteld sinds de eerste versie in 2013 of 2014. Schoolondersteuningsprofielen spelen daarnaast nauwelijks een rol in de gesprekken met ouders. Daarnaast komt het vaak voor dat scholen in de praktijk afwijken van de afspraken die zijn vastgelegd in het plan. Kortom: schoolondersteuningsprofielen zijn vaak vooral een papieren werkelijkheid.

❖ **Heldere communicatie cruciaal**

Onduidelijkheid over de basisondersteuning bij ouders lijkt voornamelijk samen te hangen met slecht geïnformeerd zijn; ze vinden informatie moeilijk vindbaar of moeilijk leesbaar. Schoolondersteuningsprofielen zouden voor ouders een goed instrument kunnen zijn om een beeld te krijgen van wat een school hun kind kan bieden, maar dan moeten die profielen wel toegankelijk en helder leesbaar zijn. Maar voor alles geldt dat voor ouders een goed gesprek met de school het allerbelangrijkste is, zo blijkt steeds weer uit allerlei onderzoeken naar passend onderwijs.

De oorzaak van onduidelijkheid over de basisondersteuning bij leraren heeft volgens de respondenten uit dit onderzoek te maken met a) een gebrek aan heldere informatie uit het samenwerkingsverband of het schoolbestuur, b) onvoldoende communicatie vanuit de schoolleiding of het schoolbestuur over wat de basisondersteuning inhoudt, waar de extra ondersteuning begint, en wat er van de leraren wel of niet verwacht wordt.

Dat er verschillen bestaan in de basis- en extra ondersteuning tussen verschillende samenwerkingsverbanden is op zichzelf een logisch gevolg van de Wet Passend Onderwijs, die juist de bedoeling heeft om maatwerk te kunnen bieden. Een school op het platteland met een regionale functie heeft logischerwijs een hoger niveau aan basisvoorzieningen nodig dan een school in een stad met een x-aantal andere scholen in de buurt. Maar voor ouders en ondersteuners die in een grensgebied wonen tussen twee samenwerkingsverbanden kunnen de verschillen tussen samenwerkingsverbanden wel verwarrend zijn. Een kwart van de leidinggevendenden van samenwerkingsverbanden meldt dat er wel eens onduidelijkheden of ongewenste situaties zijn voorgekomen die samenhangen met verschillen tussen aangrenzende samenwerkingsverbanden.

❖ **Geen aanleiding basisondersteuning aan te passen**

De resultaten van dit onderzoek vormen geen aanleiding tot het wijzigen van de wet. Ten eerste omdat de gesignaleerde onduidelijkheid die de aanleiding vormde voor dit onderzoek te verklaren valt door a) de eerder omschreven behoefte aan helderheid qua communicatie en informatievoorziening, en b) het grijze gebied tussen basis- en extra ondersteuning. Het vastleggen van een landelijke norm zal deze beide knelpunten niet oplossen. Ten tweede concluderen we dat er - volgens de leidinggevendenden en bestuurders die we voor dit onderzoek raadpleegden - op dit moment onvoldoende draagvlak is om een landelijke norm voor basisondersteuning vast te stellen.

Dit onderzoek maakt deel uit van het door het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek gefinancierde onderzoeksprogramma Evaluatie Passend Onderwijs 2014-2020. Bezoek onze site voor meer onderzoeksresultaten.